

על שעשתה מאהבה

ורדית אביחי

ספרי זוטא פיסקה י

ומה אם מי שהייתה מגויי הארץ וממשפחות האדמה על שעשתה מאהבה נתן לה המקום מאהבה.

1. מגילה טו, א: ארבע נשים יפיפיות היו בעולם... שרה, רחב, אביגיל ואסתר

2. ילקוט שמעוני: יש נשים חסידות גירות הגר, אסנת, צפורה, שפרה, פועה, בת פרעה, רחב, רות ויעל אשת חבר הקיני.

3. ספרי זוטא במדבר י: הייתה מזנה עם בני המדינה בפנים, ועם הליסטים מבחוץ "כי ביתה בקיר החומה"

4. רש"י: "אשה זונה" – תרגם יונתן פונדקיתא - מוכרת מיני מזון.

* רד"ק: כמשמעה, או מוכרת מזון כמו שתרגם יונתן "פונדקיתא"... והאמת כי דעת יונתן: זונה ממש, כי כן דרכו במקומות לתרגם כל זונה "פונדקיתא", וכן "שתיים נשים זונות" (מל"א ג, טז) – "פונדקיאן"... ודעתו לפי שהזונה כפונדקית, שמפקרת עצמה לכל.

אברבנאל: ואחשוב אני שגם יונתן ב"ע לא יכחיש פירוש המפרשים, לפי שכל אשה פונדקיתא, מפני רב האנשים המתעסקים עמה בבית מזה אחד ומזה אחד, יתחייב שתהיה זונה, כי אחד מהם יכבשה, והיא גם תטה אחריו.

5. מלב"ים

"ויבאו בית אשה זונה ושמה רחב. והיה בזה תחבולה כפולה: א) שלא יכירום כי מבני ישראל המה, באו בית אשה זונה, ונודע לתושבי כנען כי ישראל עם שונא זמה המה ולא העלה על לבם, כי שלוחי ישראל בית זונה יתגודדו. (ב) על ידי שהיה שמה רחב, מפורסמת בשמה אצל גדולי הארץ... נגלו לה סתרי גדולי הארץ וסודותיהם, ואצלה יחקורו כל הנעשה בארץ... ורק וישכבו שמה

6. אליהו זוטא: רבי אליעזר בן יעקב אומר: למה נקרא שמה רחב? שהיא רחבה בזכויות. עשתה תשובה.

7. ילקוט מעם לועז

בשעה שנכנסו כלב ופנחס ליריחו, ונודע להם ששמה של בעלת הבית רחב, שמשמעותו הרחבה, ראו בזה סימן טוב, שהבינו מכך שהיא רחבת לב... וכך היה. כשנכנסו כלב ופנחס, היא קבלה אותם בסבר פנים יפות ובהרחבת הלב, כדרך שהייתה מקבלת את קרוביה וידידיה.

8. רלב"ג: והסתירה אותה רחב בחכמתה למלט את נפשה ונפש בית אביה. והנה נספר אחר זה... מה היה החכמה בדבריה.

9. ילקוט שמעוני

ויש מפרשים "ולא ידעתי מאין המה" שאם הייתי יודעת שהם מבנ"י הייתי בוודאי מוסרם למלכות אבל לא ידעתי מאין המה. ובאותה שעה עשתה רחב עצמה כאילו היא נצלית על גחלים בוערות מרוב צער ופחד על שבאו מרגלים, והניחה ידיה על ראשה והייתה צועקת ומייללת, כפי שנוהגים הנשים בשעת צרה ר"ל.

10. האלשיך הקדוש

"ותקח האשה את שני האנשים ותצפנו וכו'..." או יאמר בשום לב אל אומרו ותצפנו לשון יחיד, כי עשתה בערמה להצפין ולכסות העניין לבל ישיתו לב אל המרגלים אשר היו אז לפניו, על כן תפסה אותם בידיה לפני שלוחי המלך. וזהו ותקח האשה את שני האנשים ותצפנו את העניין בזה, ותאמר כן באו אלי האנשים וכו' לומר האם שני אנשים בלבד באים לביתי שאדרוש מאין המה, הלא כן כאשר באו אותם האנשים באו אלי האנשים האלה אשר לפניכם ולא ידעתי מאין המה, וכאשר לא ידעתי מאין באו אלה, כן לא ידעתי גם במרגלים. ובמרמה דיברה, למען החזיק בלבבם כי לא אלה המרגלים, כי אדרבה מהם לוקחת ראייה אל המרגלים.

11. ילקוט שמעוני

"כי שמענו את אשר הוביש ה' וגו' ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם..." מנא ידעה? דאמר מר אין לך כל שר ונגיד שלא בא אל רחב הזונה. אמרו בת עשר שנים הייתה כשיצאו ממצרים, וזנתה כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר. אחרי חמישים שנה נתגיירה.

12. "על כן עלמות אהבוך" – בא יתרו לקול השמועה ונתגייר, אף רחב הזונה אמרה: 'כי שמענו את אשר הוביש ה' (רש"י שיר השירים א, ג). יתרו אמר: "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים" (שמות יח, יא), ורחב אמרה: "כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" (יהושע ב, א)

13. ספרי דברים

אמרה: רבש"ע, בג' דברים חטאתי, בג' ימחל לי, בחבל בפשתים וחלון. שהיו מנאפים עולים אליה בחבלים דרך החלון ויורדים, וגם טמנתם בפשתי העץ, ובאותן שלשה דברים זכתה להציל את השלוחים. (זבחים קט"ז, רש"י שם)

14. "ונחבתם שמה שלשת ימים עד שוב הרודפים" מלמד ששרתה עליה רוח הקודש, מנין היתה יודעת שעתידים לחזור לאחר שלשה ימים? אלא מלמד ששרתה עליה רוח הקודש.

15. ילקוט שמעוני

ודעו שהטעם שקיבלה אותם בסבר פנים יפה כל כך וחילקה להם כל אותו הכבוד, שמשעה ששמעה על כל הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה עם ישראל כיציאת מצרים ובקריעת ים סוף, גמרה בליבה להתגייר ולהידבק בישראל, בידעה כי אלוקי ישראל יחיד הוא בעולם... והייתה מצפה לשעת כושר להתגייר, והייתה מאמינה שבודאי יבואו ישראל ויכבשו את הארץ... ולכן קיבלה אותם בסבר פנים יפות. ולא עוד אלא אף סיכנה נפשה להצילם כיון שהייתה מבקשת להתגייר, ואף כלב ופנחס היה דעתם לקבלה ולקבל חלק של גרים.

16. מגילה יד, ב: רחב- גיירה יהושוע ונשאה

17. ילקוט שמעוני

ומה שכר נטלה על כך? רבי אלעזר אומר זכתה שיצאו ממנה שמונה נביאים וכהנים ואלו הם ירמיה וחלקיה ושריה ומעשיה, ברוך בן נריה חנמאל ושלום...רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה היתה מבני בנייה של רחב.

* הרב ע. שטיינזלץ עיונים מגילה י"ד, ב

"ויש בכך כמה צדדים של פלא, הן לעצם הדבר, שהרי כהן עצמו אסור בגיורת ואעפ"כ יצאו ממנה כהנים ונביאים.

18. ילקוט שמעוני

"הנה אנחנו באים בארץ את תקות חוט השני הזה תקשרי בחלון" (ב, יח) ויש מפרשים שהחוט הזה היה דק ביותר כמו חוט דק והיה אדום, ובחוט דק זה הורידה את המרגלים, שנעשה נס גדול שבחוט דק כזה הורידתם ולא נקרע. ולכן נאמר חוט, ללמדנו שהיה דק כחוט... והתיבה תקות משמעותה גם תקוה טובה... שעונותיה יכופרו בשכר המעשה שעשתה עימם. שכן ביום הכיפורים היו קושרים לשון של זהורית, בין קרנות השעיר המשתלח, ואם היה הלשון הזה מלבין היו יודעים שנתכפרו עוונותיהם של ישראל, שהעונות נמשלו לצבע אדום, ואם מלבין סימן שנתכפרו... אף כאן אמרו לה, אפילו אם עונך היה דומה לשני, יש לך תקוה טובה שכן עוונותיך יכופרו, ויש לך חלק בעוה"ז ובעוה"ב.